

Када ће Немачка бити нормална држава?

Дозволите ми да почнем са једном личном примедбом. Када су ме Сигмар Габриел, Франк-Валтер Штајнмајер и моја странка замолили да пружим свој допринос овом конгресу, сетио сам се како сам пре тачно 65 година са Локи (Ханелоре Шмит, звана Локи, супруга Хелмута Шмита, преминула 2010. године.) клечећи на поду цртао позивнице за СПД на плакатима у Хамбургу-Нојграде.

Додуше, истовремено морам да признам: када се ради о страначкој политици, ја се, с обзиром на своје године, налазим с оне стране добра и зла. Већ дуго су за мене најважнији задаци и улога наше нације у незаобилазном оквиру европске интеграције.

Истовремено се радујем што делим ову говорницу са нашим норвешким суседом Јенсом Столтенбергом, који је у тренутку дубоке несреће у којој се нашла његова нација, нама и свим Европљанима пружио прави пример непогрешивог либералног и демократског лидерства и поштовања принципа правне државе.

Као већ веома стар човек, размишљам наравно у великим временским интервалима – и када се ради о историји и када се ради о будућности којој се надамо и којој тежимо. Ипак пре неколико дана нисам био у стању да одговорим на једно веома једноставно питање. Волфганг Тирсе (члан СПД-а, потпредседник Бундестага од 2005) упитао ме је: „Када ће Немачка коначно постати нормална држава?“ Одговорио сам: У скорије време Немачка неће постати „нормална“ држава, јер противтежу томе представља наше енормно, али јединствено историјско оптерећење, као и наша демографска и економски јака централна позиција у сред нашег веома малог континента који је подељен на велики број националних држава.

Тиме сам дошао до комплексне теме мог излагања: Немачка у Европи, Немачка са Европом и Немачка за Европу.

Иако се у некима од 40 националних држава Европе тек касно развила данашња национална свест, као на пример у Италији, Грчкој и Немачкој, ипак је свуда и увек изнова било крвавих ратова. Та европска историја, са становишта средње Европе, може се схватити и као бескрајан след борби између периферије и центра и обрнуто, између центра и периферије. При томе је центар стално био одлучујуће бојно поље.

Када су владари, државе или народи у средишту Европе били слаби, онда су њихови суседи са периферије продирали у то ослабљено средиште. Највећа разарања и релативно највећи губици људских живота догодили су се у првом Тридесетогодишњем рату од 1618. до 1648. који се у највећој мери одиграо на немачком тлу. Немачка је тада била само географски појам, нејасно дефинисан кроз немачко говорно подручје. Касније су дошли Французи са Лујем XIV и поново са Наполеоном. Швеђани нису дошли још једном, али су више пута долазили Енглези и Руси, последњи пут са Стаљином.

Међутим, када су династије или државе у средишту Европе биле јаке - или када су се осећале јаким – тада су оне продирале ка периферији. То је важило још и за крсташке ратове, који су истовремено били и освајачки походи, не само у правцу Мале Азије и Јерусалима већ и у правцу Источне Пруске и све три данашње балтичке државе. У новије време то је важило за рат против Наполеона и за три рата која је водио Бизмарк 1864, 1866. и 1870/71.

Исто важи пре свега за други тридесетогодишњи рат од 1914. до 1945. То важи посебно за Хитлерово продирање све до Северног рта, до Кавказа, до грчког Крита, јужне Француске и чак до Тобрука у близини либијско-египатске границе. Саставни део катастрофе Европе, коју је изазвала Немачка, била је катастрофа европских Јевреја и катастрофа немачке националне државе.

Пре тога су, међутим, Пољаци, балтичке нације, Чеси, Словаци, Аустријанци, Мађари, Словени и Хрвати делили судбину Немачке утолико што су сви они вековима патили због свог геополитички централног положаја на овом малом европском континенту. Другим речима: у више наврата смо ми Немци учинили да други трпе због наше централне

позиције моћи.

У данашње време су конфликтне територијалне претензије, језички и гранични конфликти, који су још у првој половини 20. века у свести нација играли врло значајну улогу, *de facto* постали у великој мери безначајни, барем за нас Немце.

Док је у свести јавног мњења и у објављеном мишљењу нација у Европи познавање и сећање на ратове из Средњег века у великој мери потиснуто, сећање на два светска рата из 20. века и на немачку окупацију још увек има латентно доминантну улогу.

За нас Немце чини ми се да је одлучујуће то што се скоро сви суседи Немачке, а осим тога и скоро сви Јевреји на свету, сећају холокауста и страхота које су се догодиле за време немачке окупације у земљама на периферији. Нама Немцима није у довољној мери јасно да ће у још великом броју генерација код скоро свих наших суседа постојати латентно неповерење према Немцима.

Потомци немачких генерација такође морају живети са тим теретом. А данашње генерације не смеју да забораве: управо је неповерење према будућем развоју Немачке био разлог због кога је 1950. започета европска интеграција.

Черчил предлаже уједињене државе Европе

Черчил је 1946. имао два мотива када је у свом великом говору у Цириху позвао Французе да се договоре са Немцима и да са њима заједно оснују уједињене државе Европе: наиме, најпре заједничку одбрану од Совјетског Савеза који је представљао опасност, али и интегрисање Немачке у већи западни савез. Черчил је, дакле, предвидео поновно јачање Немачке на дуже стазе.

Када су 1950, четири године након Черчиловог говора, Роберт Шуман и Жан Моне изашли са Шумановим планом за спајање западноевропске тешке индустрије, имали су за то исти мотив, односно интегрисање Немачке. Шарл де Гол, који је десет година касније пружио руку помирења Конраду Аденауеру, учинио је то из истог разлога.

Све се то догодило из реалног предвиђања будућег развоја немачке снаге, који је сматран могућим и застрашујућим. Није идеализам Виктора Игоа, који је 1849. позвао на поновно уједињење Европе, нити је било који идеализам 1950/52. стајао на почетку европске интеграције која је тада била ограничена на Западну Европу. Тада водећи државници у Европи и Америци (навешћу Џорџа Маршала, Ајзенхауера, Кенедија, али пре свих Черчила, Жана Монеа, Аденауера и Де Гола или Де Гасперија и Хенрија Спака) нису разлог за своје поступање налазили у европском идеализму већ у спознаји досадашње европске историје.

Разлог за њихово поступање лежао је у реалном увиду у неопходност да се избегне наставак борбе између периферије и немачког центра. Ко није разумео тај првобитни мотив европске интеграције, који још увек представља њен носећи елемент, тај не поседује незаобилазни предуслов за решење тренутне изузетно тешке кризе Европе.

Што је више Савезна Република Немачка шездесетих, седамдесетих и осамдесетих година добијала на економској, војној и политичкој снази, то је више у очима западноевропских државника европска интеграција постајала обезбеђење од поново замисливе политичке заведености Немаца. Почетни отпор на пример Маргарет Тачер или Митерана или Андреотија 1989/90. против уједињења двеју немачких држава био је последица забринутости због постојања поново јаке Немачке у средишту овог малог европског континента.

Дозволите ми у овом тренутку једну малу личну дигресију: слушао сам Жана Монеа када је учествовао у Монеовом Комитету „Pour les États-Unis d'Europe”. То је било 1955. За мене је Жан Моне остао један од најдалековидијих Француза које сам у свом животу упознао – и то, када се ради о интеграцији, управо због његовог концепта постепене интеграције Европе.

Стога сам ја због увида у стратешки интерес немачке нације, а не из идеализма, постао и остао присталица европске интеграције и интегрисања Немачке. (То ме је тада довело у контроверзну ситуацију са председником странке кога веома поштујем и која је за Курта Шумахера била безначајна, али за мене, тридесетогодишњег повратника из рата, веома озбиљна.) То ме је педесетих година довело до прихватања планова тадашњег пољског министра спољних послова Рапацког. Онда сам почетком шездесетих година написао књигу против званичне западне стратегије нуклеарно-стратешке освете, којом је у то време моћном Совјетском Савезу претио НАТО, чија смо ми били чланица као и

данас.

Де Гол и Помпиду наставили су шездесетих и раних седамдесетих година европску интеграцију како би интегрисали Немачку, али своју сопствену државу нису желели да интегришу и за добра и за лоша времена. Након тога добро разумевање са Жискарком д'Естеном довело је до периода француско-немачке сарадње и наставка европске интеграције, до периода који су након пролећа 1990. успешно наставили Митеран и Кол. Истовремено је од 1950/52. до 1991. европска заједница нарасла постепено са шест на дванаест држава чланица.

Захваљујући свеобухватним припремама које је обавио Жак Делор (тадашњи председник Европске комисије), Митеран и Кол су 1991. у Мастрихту креирали заједничку валуту евро, која је онда 2001, десет година касније, постала опипљива. Разлог за то била је француска забринутост због превелике моћи Немачке – тачније због превелике моћи немачке марке.

У међувремену је евро постала друга по значају валута у светској привреди. Та европска валута до сада је на унутрашњем тржишту и у спољашњим односима била стабилнија од америчког долара и стабилнија него што је немачка марка била у последњих десет година свог постојања. Читава прича о наводној „кризи евра“ представља лако мислено трачарење медија, новинара и политичара.

Поверење у поузданост немачке политике је окрњено

Свет се од Мастрихта 1991/92, међутим, умногоме променио. Доживели смо ослобођење нација у источној Европи и имплозију Совјетског Савеза. Сведоци смо феноменалног раста Кине, Индије, Бразила и осталих „земаља у развоју“ које су се раније паушално називале „земљама трећег света“. Истовремено су се реалне привреде највећих делова света „глобализовале“, тачније: скоро све државе света зависе једна од друге. Пре свега су актери на глобализованим финансијским тржиштима у међувремену добили потпуно неконтролисану моћ.

Али истовремено, и скоро неприметно, човечанство се попут експлозије увећало на седам милијарди становника планете. Када сам ја рођен, на планети је било једва две

милијарде становника. Све ове огромне промене утичу веома значајно на народе Европе, на њихове државе и на њихово благостање!

С друге стране, све европске нације су све старије и свуда је све мањи број њихових грађана. Средином 21. века вероватно ће чак девет милијарди људи истовремено живети на Земљи, док ће европске нације заједно представљати само још седам одсто светског становништва. Седам одсто од девет милијарди! До 1950. године Европљани су више од два века представљали 20 одсто светске популације. Али већ 50 година нас Европљана све је мање – не само у апсолутним бројевима већ и у односу према Азији, Африци и Латинској Америци. Исто тако, удео Европљана у глобалном друштвеном производу се смањује, односно у додатној вредности читавог човечанства. Он ће до 2050. спасти на 10 одсто; 1950. износио је 30 одсто.

Свака од европских нација 2050. износиће само делић од један одсто светске популације. То значи да ако желимо као Европљани да представљамо нешто у свету, можемо то само заједно постићи. Као појединачне државе, без обзира да ли се ради о Француској, Италији, Немачкој или Пољској, Холандији, Данској или Грчкој, неће нас на крају више мерити процентима већ промилима.

Из тога произилази дугорочни стратешки интерес европских националних држава да буду интегрисане. Тај стратешки интерес европских интеграција све више ће добијати на значају. Нације у великој мери још нису свесне тога. Њихове владе им то на тај начин ни не објашњавају.

Уколико, међутим, Европска унија наредних деценија не би била у стању да постигне заједничку, колико год ограничену, способност поступања, не може се искључити лично изазвана маргинализација појединих европских држава и европске цивилизације. Такође у том случају не може се искључити ни поновно оживљавање борбе за конкуренцију и предност између држава Европе. У том случају тешко да би функционисала интегрисаност Немачке и поново би она стара игра између центра и периферије Европе могла да постане стварност.

Процес светског просветитељства, ширења права појединца и његовог достојанства, устава заснованог на принципима правне државе и демократизације више не би добијао праве импулсе. Под тим аспектима европска заједница постаје неопходност од животног значаја за националне државе нашег старог континента. Та неопходност много је

значајнија од мотива Черчила и Де Гола. Значајнија је и од мотива Монеа и Аденауера. Она се данас налази изнад мотива Ернста Ројтера, Фрица Ерлера, Вилија Бранта и Хелмута Кола.

Додајем: сасвим сигурно се при томе још увек ради о интегрисању Немачке. Стога ми Немци морамо бити свесни нашег задатка, наше сопствене улоге у оквиру европске интеграције.

Ако на крају 2011. Немачку посматрамо очима наших посредних и непосредних суседа, онда Немачка већ једну деценију изазива нервозу – у последње време и политичку забринутост. Последњих година нарасла је сумња у континуитет немачке политике. Поверење у поузданост немачке политике је окрњено.

При томе ове сумње и забринутости потичу и од спољнополитичких грешака наших немачких политичара и владе. Оне се базирају такође на економској снази уједињене Савезне Републике Немачке која је за читав свет изненађење. Наша привреда је од почетка седамдесетих година, када је била подељена, постала највећа у Европи. Технолошки, финансијско-политички и социјално-политички то је данас најбоља привреда на свету. Наша економска снага и наш већ деценијама веома стабилан социјални мир изазвали су и завист – посебно због тога што се наша стопа незапослености као и стопа задужености креће у оквирима онога што је на међународном нивоу нормално.

Ми, додуше, нисмо довољно свесни чињенице да је наша привреда у великој мери интегрисана у заједничко европско тржиште и истовремено у великој мери глобализована и тиме зависна од светских економских токова. Стога ћемо 2012. године доживети да немачки извоз више неће много расти.

Истовремено је дошло до нових појава, наиме до сталних енормних суфицита нашег трговинског биланса. Ти суфицити годинама износе око пет одсто нашег друштвеног производа. Они су велики скоро као суфицити Кине. Тога нисмо свесни, јер они нису изражени у немачким маркама већ у еврју. Али неопходно је да наши политичари тога буду свесни.

Сви наши суфицити у ствари представљају дефиците других држава. Потраживања која ми имамо према другима су њихови дугови. То је иритантна повреда идеала „спољнотрговинске равнотеже” који смо ми некада подигли на законски ниво. Та повреда мора да узнемири наше партнере. И када се у последње време јављају страни гласови, углавном амерички, а има их у међувремену и из других држава, који од Немачке захтевају да преузме руководећу улогу у Европи, све то заједно код наших суседа изазова додатну напетост и буди немила сећања.

Како да се Немачка заштити од себе

Економски развој и истовремено криза способности делања органа Европске уније наметнули су Немачкој централну улогу. Заједно са француским председником канцеларка је ту улогу радо прихватила. Али у многим европским метрополама и у медијима нама суседних држава присутна је све већа забринутост због немачке доминације. Овог пута не ради се о војној и политички превише јакој централној сили, већ о економски најјачем центру Европе.

Стога је потребно упутити веома озбиљну, пажљиво одмерену опомену немачким политичарима, медијима и нашем јавном мњењу.

Ако бисмо ми Немци дозволили да будемо заведени како бисмо на основу наше економске снаге почели да претендујемо на политички руководећу улогу у Европи или били *primus inter pares* (први међу једнакима), већина наших суседа веома ефикасно би се томе супротставила. Забринутост периферије због сувише јаког центра Европе веома брзо би се поново појавила. Највероватније последице таквог развоја за ЕУ би биле погубне и Немачка би била изолована.

Великој и ефикасној Савезној Републици Немачкој потребна је утемељеност у европској интеграцији и као заштита од нас самих! Стога нас од времена Хелмута Кола и од 1992. године члан 23 немачког Устава обавезује да учествујемо „...у развоју Европске уније”. Члан 23 обавезује нас и да у том учествовању поштујемо „принцип субсидијарности”. Тренутна криза у органима Европске уније не мења те принципе.

Наш геополитички централни положај и наша несрећна улога у току европске историје

Немачка у Европи и Немачка за Европу

Пише: Хелмут Шмит
уторак, 24 јануар 2012 15:01

све до средине 20. века као и наши данашњи успеси – све то заједно од немачке владе захтева висок ниво саосећања са интересима наших партнера у ЕУ. Наша спремност да помогнемо је од суштинског значаја.

Ми Немци своје велике успехе у оквиру поновног раста у последњих шест деценија нисмо постигли потпуно сами. Све то не би било могуће без помоћи западних сила победница и без наше интегрисаности у европску заједницу и у Атлантски савез, не би било могуће без помоћи наших суседа, без политичког продора на истоку средње Европе и без завршетка комунистичке диктатуре.

Ми Немци имамо за шта да будемо захвални. Истовремено имамо и обавезу да се покажемо достојним солидарности која нам је указана тако што ћемо показати солидарност према нашим суседима!

Тежња ка сопственој улози у светској политици и тежња ка престижном положају на светској политичкој сцени била би, имајући све то у виду, прилично бескорисна, а вероватно и штетна. У сваком случају, блиска сарадња са Француском и Пољском и са свим нашим суседима и партнерима у Европи и даље је од суштинског значаја.

По мом уверењу Немачка има огроман дугорочно-стратешки интерес да се не изолије и да не дозволи да је изолију. Изолација у оквиру Запада била би опасна. Изолација у оквиру Европске уније или еврозоне била би веома опасна. По мени, овај интерес Немачке има далеко већу тежину од било ког тактичног интереса свих политичких странака.

Немачки политичари и немачки медији имају обавезу и дужност да континуирано заступају то становиште у јавном мњењу.

Уколико неко каже да се данас у Европи говори немачки и да ће тако бити у будућности, ако неки немачки министар спољних послова мисли да су наступи на телевизији у Триполију, у Каиру или Кабулу значајнији од политичких контаката са Лисабоном, Мадридом, Варшавом или Прагом, Даблином, Хагом, Копенхагеном или Хелсинкијем, ако неко други мисли да мора да брани европску „унију трансфера” онда то представља само штетно немачко национално хвалисање сопственом снагом.

Немачка је заиста деценијама више новца давала Европској унији него што је од ње добијала! Могли смо то себи да приуштимо и радили смо то још од времена Аденауера. И наравно да су Грчка, Португалија и Ирска увек више финансијске помоћи добијале од Европске уније него што су давале.

Та солидарност данашњој немачкој политичкој класи можда није довољно јасна, али до сада се она сама по себи подразумевала. Подједнако се подразумева и принцип субвенционисаности, који од Лисабона има утемељење и у уговору. То значи да Европска унија мора да преузме оно што држава не може сама да регулише или да реши.

Конрад Аденауер је од Шумановог плана, имајући прави политички инстинкт и супротстављајући се отпору Курта Шумахера, а касније и Лудвига Ерхарта, прихватио француске понуде. Аденауер је правилно проценио дугорочни стратешки немачки интерес упркос подељености Немачке. Сви његови наследници, Брант, Шмит, Кол и Шредер, наставили су Аденауерову политику интеграције.

Ниједна тактика дневне политике, унутрашње политике као и спољне политике никада није довела у питање дугорочни стратешки интерес Немаца. Стога су сви наши суседи и партнери деценијама могли да се ослоне на континуитет немачке политике према Европи – и то независно од промена у владајућој структури. Тај континуитет нужен је и у будућности.

Тренутна криза ЕУ не сме да траје годинама

Концепцијски немачки доприноси увек су се подразумевали и то би и у будућности требало тако да остане. При том додуше не би требало да доносимо преурађене закључке о далекој будућности. Промене уговора ионако могу само делимично да коригују чињенице које су постигнуте пре двадесет година у Маастрихту, као и недостатке и грешке. Данашњи предлози измене важећег уговора из Лисабона делују ми недовољно корисно за непосредну будућност, ако се сетимо досадашњих потешкоћа са националним ратификацијама или са негативним резултатима референдума.

Стога се слажем са италијанским председником Наполитаном који је крајем октобра у свом упечатљивом говору тражио да се сви данас концентришемо на оно што се данас мора учинити и да сви исцрпимо све могућности које нам нуди важећи уговор ЕУ, посебно када се ради о јачању буџетских прописа и економске политике у еврозони.

Тренутна криза органа Европске уније основаних у Лисабону не сме да потраје годинама! Са изузетком Европске централне банке сви остали органи – Европски парламент, Европски савет, Европска комисија у Бриселу и савети министара – постигли су мало тога када се ради о превазилажењу акутне кризе банака 2008. и посебно дужничке кризе држава која је настала након ње.

За превазилажење данашње кризе у ЕУ не постоји рецепт. Биће потребно повући више потеза, делимично истовремено, делимично постепено. Неће бити потребна само способност процене и одлучност већ и стрпљење! При том ми Немци европским партнерима не смемо ни своје економско ни социјално уређење, а ни свој федерални систем, нити буџетско ни финансијско уређење да представљамо као мерило или узор већ само као примере у постојећем великом броју могућности.

Сви заједно носимо одговорност за будући утицај у Европи онога што Немачка данас чини или не чини. За то нам је потребно да будемо разумни, али не само то, већ и да имамо осећај за наше суседе и партнере.

У једној значајној ствари слажем се са Јиргеном Хабермасом, који је недавно говорио о томе како „...сада први пут у историји ЕУ доживљавамо пад демократије!”. И заиста: нису само Европски савет са својим председницима и Европска комисија са својим председницима и разни савети министара и читава бриселска бирократија заједнички гурнули у страну демократски принцип!

Својевремено, када смо увели директне изборе за Европски парламент, ја сам се преварио мислећи да ће парламент успети сам да добије на значају. Међутим, до сада он није имао никакав препознатљив утицај на превладавање кризе, јер његове седнице и одлуке до сада нису имале јавни утицај.

Стога желим да апелујем на Мартина Шульца (Мартин Шулц је немачки политичар из

редова СПД-а који је од 1994. члан Европског парламента, а од 2004. је председник посланичког клуба Социјалдемократске партије Европе у Европском парламенту): крајње је време да ви и ваше хришћанско-демократске, социјалистичке, либералне и зелене колеге заједнички и драстично подигнете свој глас у јавности. Вероватно да је за овакав потез Европског парламента погодна област надзора над банкама, берзама и њиховим финансијским инструментима која је од самита Г 20 2008. године остала објекат недовољне посвећености.

Заиста су десетине хиљада трговаца финансијама у САД и у Европи, а поред њих и неке рејтинг агенције узеле за таоце политички одговорне владе у Европи. Није за очекивати да ће Барак Обама учинити нешто против тога. Исто важи и за британску владу. Истина је да су владе читавог света 2008–2009. године спасиле банке гаранцијама и новцем пореских обвезника. Али већ од 2010. ово стадо веома интелигентних финансијских менаџера склоних психозама поново игра своју игру за профит и бонификацију. То је хазардерска игра која се игра на штету свих оних који не учествују у њој и Марион Денхоф и ја смо је још деведесетих година критиковали као опасну по живот. (Марион Денхоф – новинарка, главна и одговорна уредница недељника „Ди цајт“. Била је једна од најзначајнијих публицисткиња после Другог светског рата у Немачкој, залагала се за уједињење држава источног блока са државама запада, ауторка је више од 20 књига. Преминула је 2002. године.)

Ако нико други неће да реагује, морају да реагују чланице еврозоне. У томе им може помоћи члан 20 важећег Уговора о ЕУ из Лисабона. Тамо је изричито предвиђено да поједине или више држава чланица ЕУ „могу између себе да започну јачу сарадњу“. Државе које заједнички користе евро требало би да покрену регулисање свог заједничког финансијског тржишта које ће важити за еврозону. То се односи на одвајање нормалних пословних банака од осталих инвестиционих и банака у сенци, на забрану празних продаја вредносних папира на неко време, затим на забрану трговине дериватима уколико је берза није званично одобрила – па све до ефикасног ограничења послова рејтинг агенција које нико није надзирао и који се односе на еврозону.

Време је за побуну против банкарског лобија

Наравно да би глобализовани банкарски лоби одмах учинио све да то спречи. Он је и до сада успео да спречи све покушаје уређења финансијског тржишта. Банкарски лоби је успео да постигне да хорда банкарских трговаца доведе европске владе у ситуацију у којој увек изнова морају да измишљају „спасилачке потезе“ и да их проширују. Крајње је време да се против тога побунимо. Уколико би Европљани успели да смогну храбрости и

снаге да регулишу финансијско тржиште, онда бисмо ми средњорочно могли да постанемо зона стабилности. Ако, међутим, закажемо у том делу, онда ће значај Европе и даље опадати и свет ће се развијати у правцу двовлашћа између Вашингтона и Пекинга.

За непосредну будућност еврозоне и даље су неопходни сви до сада најављени и осмишљени потези. У то спадају фондови за спас евра, горње границе задужења и њихова контрола, заједничка економска и фискална политика као и читав низ националних реформи у области пореске политике, буџетске, социјалне политике и политике тржишта рада. Али и заједничко задуживање биће неминовно. Ми Немци не смемо да будемо национални егоисти и да се томе опиремо.

Ми, такође, никако не смемо да пропагирамо екстремну дефлациону политику за целу Европу. Жак Делор је у праву када тражи да се уз оздрављење буџета истовремено уводе и финансирају пројекти који подстичу раст. Без раста, без нових радних места ниједна држава не може да санира свој буџет. Ако неко мисли да Европа може да оздрави само уз штедњу у буџету, нека само простудира судбински утицај дефлационе политике Хајнриха Брининга 1930–1932. Она је изазвала депресију и неиздржив ниво незапослености, а тиме и пропаст прве немачке демократије.

На крају, драги пријатељи! У суштини социјалдемократима није потребно много проповедати о међународној солидарности. Немачка социјалдемократија је већ век и по интернационално утемељена – у много већој мери него у генерацијама либерала, конзервативаца и немачких националиста. Ми социјалдемократе залагали смо се истовремено за слободу и достојанство сваког појединца. Залагали смо се за представничку парламентарну демократију. Те основне вредности обавезују нас и данас на европску солидарност.

Европа ће се у 21. веку и даље састојати од националних држава од којих ће свака имати свој језик и своју сопствену историју. Стога Европа свакако неће постати федерална држава. Али Европска унија не сме да буде ни обична заједница држава. Европска унија мора да остане савез који се динамично развија. У читавој историји човечанства не постоји пример за тако нешто. Ми социјалдемократе морамо да допринесемо постепеном развоју тог савеза.

Што смо старији, то више мислимо у великим временским интервалима. Ја се и као стар

Немачка у Европи и Немачка за Европу

Пише: Хелмут Шмит
уторак, 24 јануар 2012 15:01

човек још увек чврсто залажем за три основне вредности из Годесбершког програма: за слободу, правду, солидарност. При томе мислим да правда данас захтева исте шансе за децу, ученике и младе људе уопште.

Када погледамо 1945. или 1933. годину – тада сам управо био напунио 14 година – напредак који смо до данас остварили делује ми скоро невероватно. То је напредак који су остварили Европљани од Маршаловог плана 1948, од Шумановог плана 1950, који смо остварили захваљујући Леху Валенси и Солидарности, захваљујући Вацлаву Хавелу и Повељи 77, захваљујући оним Немцима у Лајпцигу и источном Берлину од великог преокрета 1989–1991.

Данас се највећи део Европе радује због људских права и мира, а 1918. и 1933. и 1945. то нисмо могли ни да замислимо. Хајде стога да радимо на томе и боримо се да историјски јединствена Европска унија изађе јака и самоуверена из своје тренутне слабости!

(Говор Хелмута Шмита на конгресу СПД прошлог децембра у Берлину објављен је у шест наставака у „Политици“ од 16. до 21. јануара 2012. године)